

Indskoling

Opgaverne til indskolingen tager udgangspunkt i historien om familien Bang, som for de helt mindste elever skal læses op. Aske på 12 år fortæller historien, som handler om, hvordan han sammen med sin familie forbereder og glæder sig til dagene mellem jul og nytår, hvor der er travlt i fyrværkeriforretningen.

De 6 fyrværkeri råd er flettet ind i historiefortællingen, mens opgaverne arbejder med rådene mere eksplicit. Der opfordres til meget dialog sammen med klassen/årgangen, så eleverne kan stille spørgsmål, give respons og reflektere.

I mange af opgaverne skal eleverne se på billeder, tegne og fortælle mundtligt eller skriftligt om deres produkt. Opgaverne understøtter klassedialogen og enkelte opgaver vil lægge op til brug af internettet. Opgaverne er beskrevet uden hensyntagen til om eleverne går i 0. – eller 3. klasse. Det er op til den enkelte lærer/pædagog, at differentiere samt vurdere om eleverne skal lave hele opgaven eller del heraf.

Der laves ikke, som på mellemtrinnet og i udskolingen, en tværfaglig opgave, men selv om opgaverne tager udgangspunkt i henholdsvis dansk og matematik (til 3. klasse - dog et par historieopgaver), så kan opgaver fint og med fordel integreres.

Dansk:

Fag mål som opgaverne sigter mod at opfylde:

- Bruge talesproget i samtale og samarbejde og kunne veksle mellem at lytte og ytre sig
- Udvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- Begynde at læse sig til viden i faglige tekster
- Udtrykke sig i enkelte produktioner i billeder og tekst

De enkelte faglige opgaver. Hvad skal du huske?:

- A.** Hent evt. skabelonen "beskyttelsesbriller" på: www.Fyrvaerkeri.dk.
Se: Hent respekt-ting. Sakse, farveblyanter- eller kridt og tegnepapir.
Tørklæder eller bind, som eleverne kan sætte for øjnene, så de skal lege blinde.
Til de helt små elever kan eleverne med fordel samles på gulvet, vise deres briller for alle, og forklare lidt om dem.
Hæng evt. alle brillerne op på en tørresnor i klassen som udstilling – husk snor og tøjklammer.
- B.** Farveblyanter – eller kridt, tegnepapir og papir til digtet.
Til de små elever kan eleverne samtaler med fordel optages på bånd – mobiltelefon, og der kan skrives små noter på tegningen.
Hæng dem op – gerne uden for klasselokalet, så flere kan se udstillingen.

- C. Ur og en tavle til at skrive ordet på, hvis den laves på klasse. Laves den i små grupper; blankt papir.
- D. a. NB. Mest målrettet 3. klasse: Computere med internetadgang.
b. Tegnepapir, farveblyanter – eller kridt.
- E. Hvis der ikke er mulighed for computere eller internetadgang til alle elever. Tag en kopi af billedet: "Køb og lav aldrig ulovligt fyrværkeri" – nr. 1.
Til de mindste elever skal der muligvis forklares, hvad et ord er. Alternativt kan der sættes ring rundt om alle bogstaverne. Herefter kan de tælles.
- F. Hvis der ikke er mulighed for computere eller internetadgang til alle elever. Tag en kopi af billedet: "Hold ikke fyrværkeri i hånden" – nr. 2.
Tegnepapir, farveblyanter – eller kridt. Der kan med fordel bruges sort papir og Caran D'Ache farver. Det ser rigtig godt ud sammen.
- G. Hvis der ikke er mulighed for computere eller internetadgang til alle elever. Tag en kopi af billedet: "Gå aldrig tilbage til en fuser" – nr. 5.
Afhængig af klassetrin og niveau kan der tages tid og laves en konkurrence om, hvem der bliver først færdige.
- H. Samtaleopgave.
Hvis der ikke er mulighed for computere eller internetadgang til alle elever. Tag en kopi af billedet: "Brug en pose til fyrværkeriet" – nr. 6.
a. Ingen materialer til denne opgave
b. Farveblyanter- eller kridt og tegnepapir.

Historie:

Fagmål som opgaverne sigter mod at opfylde:

Opgavernes fagfaglige mål er at gøre eleverne historisk bevidste med afsæt i fyrværkeri som tema.

De 2 opgaver arbejder med udviklings- og sammenhængsforståelse og tager afsæt i følgende mål:

- Fortælle om familie, slægt og fællesskaber og berette om episoder, der har haft betydning for familiens liv.

De enkelte faglige opgaver. Hvad skal du huske?:

Det kan være en fordel at sørge for, at der er computere med internetadgang til rådighed for alle elever, og at eleverne har mulighed for at ringe til deres forældre/bedsteforældre, hvis opgaverne udelukkende skal laves på skolen.

Matematik:

Fagmål som opgaverne sigter mod:

- Indgå i dialog om spørgsmål og svar, som er karakteristiske i arbejdet med matematik
- Bestemme antal ved hjælp af addition, subtraktion samt enkel multiplikation og division inden for de naturlige tal
- Indsamle, ordne og behandle data.

Matematik opgaverne generelt:

Opgaverne er struktureret således at både mundtlige og matematiske færdigheder trænes.

I evalueringsdelen vægtes samtalen, samarbejdet og fremlæggelsen/produktet ud fra de opgaver eleverne har arbejdet med. Der gives en anerkendende respons på ovenstående dele.

Nedenfor kan du finde endnu mere konkret vejledning til de enkelte opgaver, herunder en guide til hvilke materialer opgavearbejdet kræver, og hvad du i øvrigt skal huske.

Opgaverne A + B + C + D Fyrværkeriråd

Eleverne skal have følgende til rådighed:

- Opgaverne printet ud
- Have papir og blyant til besvarelsenerne
- Evt. centicubes

Start med at skabe en fælles referenceramme og have en samtale om, hvordan eleverne er vant til at holde nytårsaften. Hvem i deres familie fyrer nytårskrudt og fyrværkeri af? Hvordan gør de det? Ved de det?/Kan de huske det?

Herefter kom rundt omkring de 6 fyrværkeri råd. I samtalen skal der indgå, hvorfor disse råd er lavet og hvilken betydning de har. Man kan for eksempel starte med at høre, om eleverne kender nogle af fyrværkeri rådene, eller om de ved, hvad der er vigtigt, når man har med fyrværkeri at gøre. De ting, eleverne kommer frem med, kunne skrives på tavle eller interaktiv tavle. Derefter kunne læreren tage

udgangspunkt i det, eleverne har fortalt, og fortælle at der er lavet 6 vigtige fyrværkeri råd. Herefter kan de 6 fyrværkeri råd skrives op, eller findes frem på den interaktive tavle igennem et link til hjemmesiden.

Derefter skal eleverne enkeltvis eller parvis, kigge på de billeder, der hører til opgaven. Læreren læser teksten højt, hvis der er brug for dette. Man kunne også vælge at differentiere på opgaven, ved at lade de, der kan klare det, selv gå ud i små grupper, og de, der har brug for mere guidning, lade blive i klassen. Her kan man i fællesskab kigge på billeder og bruge konkrete materialer, såsom centicubes, ved optælling. Alternativt vil man kunne bytte rundt på rækkefølgen og lade eleverne starte med at tage udgangspunkt i billederne og løse de dertilhørende opgaver efterfølgende. Afslutningsvis kan man så tage samtalen med eleverne om de 6 fyrværkeri råd og præsentere disse for dem.

Ved evalueringen skal eleverne deltage i en fælles samtale om de 6 fyrværkeri råd og opgaverne.

Derefter skal de lave en lille informationsfolder til f.eks. deres forældre omkring de 6 fyrværkeri råd.

Familien Bang

I starten af elevmaterialet er der en historie om familien Bang. Læs historien højt på klassen. Giv derefter hver elev et stykke papir. Måske det kan være en hjælp, for nogle af eleverne, at have centicubes til rådighed. De skal også bruge en blyant til at notere. Husk, at der er et billede til brug i det sidste spørgsmål.

Fortæl eleverne, at du vil læse historien højt igen, men at de skal besvare nogle spørgsmål undervejs. De kan skrive eller tegne deres svar på papiret, samt bruge det til at holde regnskab på.

De elever, der selv kan læse, kan læse historien på egen hånd, måske i små grupper og derefter besvare opgaverne.

Opgaverne kan rettes ved, at eleverne eller de små grupper, går sammen og fortæller deres resultater og får en samtale omkring dette. Læreren kan også vælge at tage det fælles på klassen.

Matematik-historie

Eleverne skal lave en matematik-historie, hvor de 6 fyrværkeri råd skal indgå. Husk at en matematik-historie skal indeholde tal, regnestykker og måske matematiske udtryk.

De kunne evt. tegne små tegninger til deres matematik-historie, som kan vises på overhead samtidigt med at de fortæller, eller bruger et præsentationsprogram. Alternativt kunne billederne scannes ind via kopimaskinen og vises på en interaktiv tavle.

Inden de fremlægger, kan de lave en evaluering på deres arbejde. De kan optage deres matematik-historie på diktafon, mobil eller på computeren via mikrofon, og derefter lytte, om de har alle 6 fyrværkeri råd med.

Evaluering:

- Jeg kan deltage i en fælles samtale på klasse omkring de 6 fyrværkeriråd
- Jeg kan sammen med en klassekammerat lave en lille informationsfolder til forældre eller andre, der oplyser om, hvordan man skal håndtere fyrværkeri rigtigt, eller en folder som viser hvordan man ikke skal håndtere fyrværkeri.
- Jeg kan optage min matematikhistorie på f.eks. diktafon, mobil eller på computeren via mikrofon, og derefter lytte om jeg har fået alle 6 fyrværkeriråd med.

Natur/teknik:

Opgaverne er struktureret således at både mundtlige og skriftlige færdigheder trænes inden for fagets faglige rammer. Det er samtidigt karakteristisk for opgaverne, at de har et eksperimenterende og undersøgende element. I evalueringsdelen er responsbegrebet centralt. Tal med eleverne om, hvad respons er, og tal om hvordan man giver hinanden respons på en god og anerkendende måde.

Nedenfor kan du finde endnu mere konkret vejledning til de enkelte opgaver, herunder en guide til hvilke materialer opgavearbejdet kræver, og hvad du i øvrigt skal huske.

Fagmål som opgaverne sigter mod:

- Kende menneskets sanser
- Sortere og beskrive materialer
- Tage hensyn til planter, dyr og natur og vise det gennem egen adfærd ved ikke at kaste affald i naturen
- Opleve og gøre iagttagelser som grundlag for at gennemføre enkle undersøgelser og eksperimenter
- Formidle resultater og erfaringer med relevant fagsprog på forskellige måder, ved fortælling, tegning, udstilling eller fremvisning.

Natur/teknik opgaverne generelt:

Fyrværkeri og sanser

Materiale: Find et billede, som giver anledning til en samtale om menneskets sanser. Skaf et stort stykke papir, så eleverne enten kan tegne på det i fællesskab eller lave hver deres tegning for efterfølgende at samle den til én stor tegning. Det kunne alternativt også laves i mindre grupper, som laver et fælles billede.

- Køb og lav aldrig ulovligt fyrværkeri
- Hold ikke fyrværkeri i hånden

- Brug beskyttelsesbriller
- Kast aldrig med fyrværkeri
- Gå aldrig tilbage til en fuser
- Brug en pose til fyrværkeriet

Start en samtale med eleverne omkring vores sanser. Her skal specielt være fokus på syns-, høre- og følesansen. Det er en god idé at finde et billede på nettet eller i elevernes natur/teknik materiale, som beskæftiger sig med sanserne for at få et naturligt afsæt og for at appellere til elevernes forforståelse. Herefter kan man vælge at dreje det ind på fyrværkeri og hvilke sanser vi benytter, når vi håndterer og oplever fyrværkeri til nytår. Spørgsmålene, som står i opgaven, kan besvares i løbet af samtalen med eleverne. Efterfølgende kan man præsentere eleverne for de 6 fyrværkeri råd og i fællesskab kan man drøfte dem. Afslutningsvis skal eleverne tegne et fælles billede, som viser, hvad de arbejdede med i løbet af undervisningen.

Sanseleg

Beskadiget arm/hånd under fyrværkeriulykke

For at komme i gang med at drøfte, hvad der kan have været årsag til, at man er kommet galt af sted, kan det være en god idé at aktivere elevernes forforståelse eksempelvis ved at tale om deres kendskab til fyrværkeri. Dette kan med fordel gennemføres som en drøftelse på klassen.

- Hvad for noget fyrværkeri kender de?
- Hvordan vil man kunne komme til skade med armen eller hånden?
- Man kan bede eleverne om at beskrive, hvad sker der, når man tænder forskelligt fyrværkeri.
- Man kan også prøve på at se, om man kan vise eleverne en lille video vedr. fyrværkeri fundet på nettet eksempelvis igennem www.youtube.com.

Efterfølgende kan de andre spørgsmål diskuteres af eleverne parvis eller i små grupper.

Enarmet rundbold

Klassen kan spille enarmet rundbold, hvor den ene arm gemmes under trøjen eller tages om på ryggen. Når man er højrehåndet, er det venstre hånd, man holder battet i. Reglerne er de samme som ved almindelig rundbold. Eleverne vil herved lære og måske bedre kunne forstå, hvor alvorligt det kan være, hvis man håndterer fyrværkeri forkert. Det er afslutningsvis vigtigt at få sat ord på elevernes overvejelser i forbindelse med enarmet rundbold. Hvordan ville det være, hvis man ikke kunne benytte den arm/hånd, som man plejer pga. en skade forårsaget igennem noget fyrværkeri?

Skriv dit navn med munden

Eleverne skal bruge et stykke papir og en blyant. Når de er klar til at gå i gang med at skrive deres navn med munden, skal man lægge papiret på gulvet eller deres bord.

Det er vigtigt at gøre dem opmærksom på, at de ikke må bruge deres hænder som hjælp. Det kan være en god idé at bede eleverne om at tage armene på ryggen. Det er til sidst igen meget vigtigt, at eleverne får sat ord på, hvordan det har været at skulle skrive sit navn uden at kunne bruge hænderne som de er vant til.

Øjenskade

I dette tilfælde kan det igen være en god idé at drøfte, hvad der kan have været årsag til, at man er kommet galt af sted, så elevernes for forståelse aktiveres. Man kan eksempelvis tale om deres kendskab til fyrværkeri. Dette kan med fordel gennemføres som en drøftelse på klassen.

- Hvad for noget fyrværkeri kender de?
- Hvorfor kan det være farligt at få det i øjnene?
- Man kan bede eleverne om at beskrive, hvad sker der, når man tænder forskelligt fyrværkeri.
- Man kan også prøve på at se, om man kan vise eleverne en lille video vedr. fyrværkeri fundet på nettet eksempelvis igennem www.youtube.com.

Efterfølgende kan de andre spørgsmål diskuteres af eleverne parvis eller i små grupper.

En klap for øjnene

For at bygge en klap, som skal sættes for det ene øjnene skal der benyttes to elastikker, en hullemaskine samt et stykke pap. Delene samles og klappen er klar.

Når eleverne har klappen for øjnet kan eleverne gennemføre forskellige øvelser. De, der er nævnt her, er tænkt som inspiration. Måske kan eleverne endda selv komme på andre øvelser, som de kan udføre.

Det er til sidst igen meget vigtigt, at eleverne får sat ord på, hvordan det har været at skulle udføre opgaverne uden at have begge øjne til rådighed. Man kunne med fordel bede eleverne om at beskrive, hvad der har været anderledes.

Sansedødbold

Igennem spillet sansedødbold skal eleverne opleve, hvordan det kan føles, hvis man har fået en øjenskade igennem noget fyrværkeri, der har nedsat ens syn langvarigt. Herved har hver elev en klap foran det ene øje og et engangskrus med hul i på det andet.

Eleverne skal lave en klap, som de sætter for deres ene øje. Hertil skal de benytte to elastikker, en hullemaskine samt et stykke pap. Samtidigt skal de benytte et engangskrus med to huller i. De skal klippe hul i kruset, så der både er hul i toppen og bunden af kruset samt benytte to elastikker, som bruges til at holde kruset på plads.

Sansedødbold spilles efter de regler, som man kender fra almindelig dødbold. Den eneste forskel er, at man i stedet for at have normalt syn har simuleret nedsat syn. En udvidelse hertil kunne også være, at eleverne udelukkende må kaste med den modsatte arm, end den de ellers er vant til. Herved kunne man simulere, at

eleverne har fået en fyrværkeriskade af noget fyrværkeri, der eksempelvis er sprunget i hånden på en, da man gik tilbage til en fuser eller man har haft den i hånden.

Afslutningsvis er det en god idé at få sat ord på elevernes tanker om, hvordan det føltes at spille sansedødbold. Eksempel på spørgsmål man kan drøfte med elever:

Hvordan føltes det ikke at kunne benytte sin almindelige arm til at kaste?

Idé-bank

Andre idéer til aktiviteter kan være følgende:

Kan du få blyanten gennem hullet?

Tag noget ståltråd og lav samme model som man bruger til at puste sæbebobler med. En løkke/ring for oven med et stykke ståltråd til at holde ved. Nu skal den ene af jer holde ståltråden med hullet i, sådan at den anden kan komme til at forsøg at stikke en blyant igennem hullet, men med et klap for øjet. Prøv at bytte bagefter.

I kan også prøve, om I kan ramme en papirkurv med en papirkugle.

Lav en papirkugle. Tag en papirkurv og sæt den ude midt på gulvet. Nu skal den ene af jer have klap for øjet. Den anden skal tage papirkuglen og begynde at gå hen mod papirkurven. Den med klap for øjet siger stop, når man tror, papirkuglen er lige over kurven. Smid kuglen og se om der rammes plet.

Evaluering:

- Jeg kan lave en collage eller tegne et billede med de 6 fyrværkeriråd, hvor jeg arbejder sammen med højst to klassekammerater.
- Jeg kan huske og genfortælle mindst tre af de 6 fyrværkeriråd. Jeg kan også fortælle, hvad der kan ske, hvis man ikke overholder dem.
- Jeg kan deltage i en fælles samtale på klassen om de 6 fyrværkeriråd.